

ЗБІРНИК
*наукових статей студентів, магістрантів
та молодих науковців*

**ДОШКІЛЬНА ОСВІТА:
ВІД ТРАДИЦІЙ ДО ІННОВАЦІЙ**

04 листопада 2025 року

Суми – 2025

УДК 373.21:001.895(63)

Д 55

*Друкується згідно з рішенням вченої ради
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(протокол № 4 від 24 листопада 2025 р.)*

Редакційна колегія

- Г.Л. Заїкіна** - перший проректор Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат психологічних наук, доцент.
- О. Ю. Кудріна** – доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної (наукової) роботи Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.
- С. М. Кондратюк** – кандидат педагогічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка.
- А. В. Вертель** – доктор педагогічних наук, доцент, заступник директора з наукової роботи Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.
- Н. М. Павлушенко** – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.
- О. В. Лобова** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка.
- Л. В. Пушкар** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.
- О. І. Гаврило** – кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка.
- О. О. Васько** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка.
- С. Л. Парфілова** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка.
- А. П. Колишкіна** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти, заступник директора з навчально-методичної роботи Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.
- Є. Д. Харькова** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка.
- О. В. Шаповалова** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка.
- В. Г. Бутенко** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка.
- О. С. Білер** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Д 55 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА: ВІД ТРАДИЦІЙ ДО ІННОВАЦІЙ: збірник наукових статей студентів, магістрантів та молодих науковців матеріали. Суми: ФОП Цьома С.П., 2025

Збірник містить матеріали наукових доробок у вигляді статей, розвідок, досліджень студентів, магістрантів та молодих науковців.

УДК 373.21:001.895(63)

Альона Протасова

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЦИФРОВИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

СЕКЦІЯ № 5

ПРОБЛЕМИ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Олена Власова

ПСИХОЛОГО-КОРЕКЦІЙНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ МОЛОДШОГО
ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Діана Гаврилуца

ЛОГОПЕДИЧНИЙ СУПРОВІД СІМЕЙ, ЩО ВИХОВУЮТЬ ДИТИНУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Тетяна Колоколова

ТЕАТРАЛІЗОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ
ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ
ПОТРЕБАМИ

Мар'яна Куліш

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ
ПРИ АФАЗІЇ: ІНТЕГРАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО
ДОСВІДУ

О.В. Островка, О.М. Кас'яненко

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КОРЕКЦІЇ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИХ
ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Еліна Петрова

ВПЛИВ СФОРМОВАНOSTІ ОПТИКО-ПРОСТОРОВИХ ФУНКЦІЙ НА
ГРАФОМОТОРНУ НАВИЧКУ У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

Світлана Переяслова

КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

10. Sheppard S.M., Sebastian R. Diagnosing and managing poststroke aphasia. *Expert Rev Neurother.* 2021. № 21(2). P. 221-234.
11. Thompson C.K., Shapiro L.P., Kiran S., Sobecks J. The role of syntactic complexity in treatment of sentence deficits in agrammatic aphasia. *The complexity account of treatment efficacy (CATE) J Speech Lang Hear Res.* 2003. № 46. P. 591–607.

О.В. Островка
О.М. Кас'яненко

Мукачівський державний університет

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КОРЕКЦІЇ ФОНЕТИКО- ФОНЕМАТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація: у статті розкрито зміст і сутність фонетико-фонематичних порушень мовлення у дітей дошкільного віку, охарактеризовано їх вплив на мовленнєвий та пізнавальний розвиток дитини. Проаналізовано сучасні підходи до корекції таких порушень.

Ключові слова: мовленнєва діяльність, логопедична корекція, інтерактивні технології, казкотерапія, логоанімація, музикотерапія.

Постановка проблеми. Період дошкільного дитинства є вирішальним етапом у становленні мовленнєвої діяльності, адже саме в цей час формується звукова сторона мовлення, фонематичний слух, артикуляційні навички та комунікативна компетентність. Проте все частіше логопеди й педагоги відзначають зростання кількості дітей дошкільного віку з фонетико-фонематичними порушеннями мовлення. Такі порушення проявляються у неправильній вимові звуків, недостатньо сформованому фонематичному сприйманні, труднощах у диференціації близьких за звучанням звуків і спотворенні звукової структури слова. Внаслідок цього у дітей виникають труднощі у засвоєнні граматичних норм, розвитку зв'язного мовлення, що у подальшому негативно впливає на навчальну діяльність у початковій школі.

Проблема ускладнюється тим, що причини фонетико-фонематичних порушень мовлення є багатофакторними: вони можуть бути зумовлені як анатомо-фізіологічними особливостями, так і недостатнім розвитком слухової уваги, мовленнєвої пам'яті чи мовного аналізу й синтезу. Традиційні форми логопедичної роботи не завжди враховують ці індивідуальні відмінності, тому не забезпечують повної корекції порушень.

У сучасних умовах розвитку освіти зростає потреба у вдосконаленні методів логопедичної допомоги дітям дошкільного віку з фонетико-фонематичними порушеннями мовлення. Особливого значення набуває впровадження інноваційних

технологій, які поєднують традиційні форми логопедичної роботи з новітніми засобами. Такі підходи забезпечують активну участь дитини в корекційному процесі, підвищують її пізнавальну мотивацію й створюють сприятливі умови для формування правильного мовлення. Отже, актуальність дослідження зумовлена необхідністю підвищення ефективності логопедичної роботи шляхом інтеграції сучасних технологій, що сприяють гармонійному мовленнєвому та психічному розвитку дошкільників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема корекції фонетико-фонематичних порушень мовлення у дітей дошкільного віку привертає значну увагу сучасних науковців і практиків, оскільки вона безпосередньо впливає на подальший мовленнєвий і когнітивний розвиток дитини. У своїх працях С. Нетьосов і Г. Курицька розглядають технології подолання фонетико-фонематичного недорозвинення мовлення, наголошуючи на необхідності поєднання традиційних логопедичних методик із сучасними інтерактивними засобами навчання. Л. Стахова, своєю чергою, доводить ефективність використання музичних засобів у розвитку фонетико-фонематичних процесів, підкреслюючи позитивний вплив ритму, темпу та інтонації на формування правильної звуковимови у дітей. Попри наявність сучасних досліджень, низка аспектів проблеми все ще залишається недостатньо розробленою. Зокрема, потребують подальшого вивчення питання комплексного поєднання різних інноваційних технологій у системній логопедичній роботі з дошкільниками, а також аналіз їх довготривалої ефективності у забезпеченні стійких позитивних результатів мовленнєвого розвитку.

Метою статті є узагальнення та поглиблений аналіз сучасних підходів до корекції фонетико-фонематичних порушень мовлення у дітей дошкільного віку з урахуванням інноваційних тенденцій у логопедичній практиці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фонетико-фонематичні порушення мовлення у дітей дошкільного віку являють собою відхилення у формуванні звукової сторони мовлення, що виявляються у неправильній вимові звуків, їх заміні, спотворенні або пропуску, а також у труднощах розрізнення звуків за акустико-артикуляційними ознаками. Основою таких порушень є несформованість фонематичних процесів – здатності сприймати, розрізняти, запам'ятовувати та правильно відтворювати звукові елементи мови. Унаслідок цього дитина має труднощі з розумінням мовлення оточення, аналізом звукової структури слова та побудовою власних висловлювань [1; 4].

Фонетико-фонематичні порушення мають системний характер і впливають не лише на мовленнєву, а й на пізнавальну діяльність дитини. Дошкільники з такими розладами часто відзначаються

зниженим рівнем мовленнєвого слуху, нестійкою увагою, слабким розвитком пам'яті на звукові образи та труднощами у формуванні навичок мовного аналізу й синтезу. Це ускладнює засвоєння граматичних структур, уповільнює розвиток словника, знижує якість зв'язного мовлення. У подальшому це може призвести до труднощів у навчанні грамоти, зокрема до виникнення дисграфії чи дислексії.

Варто зауважити, що фонетико-фонематичні порушення мовлення є не лише порушенням звуковимови, а комплексною проблемою, яка без своєчасного логопедичного втручання гальмує мовленнєвий, інтелектуальний і комунікативний розвиток дитини. Тому системна та науково обґрунтована корекційна робота у дошкільному віці є необхідною умовою формування повноцінних мовленнєвих навичок і подальшої успішної адаптації дитини до навчальної діяльності.

У зв'язку з цим особливого значення набуває пошук нових підходів до організації логопедичної допомоги, які б забезпечували цілісний розвиток мовлення та поєднували різні напрями корекційного впливу. Саме тому в сучасній логопедії спостерігається переорієнтація корекційного процесу від вузько технічної роботи над звуком до комплексного розвитку всіх компонентів мовлення – слухового, артикуляційного, дихального та емоційно-мотиваційного. Основна тенденція полягає у поєднанні класичних логопедичних методик із інноваційними засобами, що забезпечують залучення дитини до активної діяльності, підвищують її інтерес та сприяють природному розвитку мовлення.

На переконання С. Нетьосова та Г. Курицької, одним із найефективніших підходів є використання казкотерапії, яка створює для дошкільників емоційно безпечне середовище для самовираження та розвитку мовлення [2, с. 88]. Через казку дитина не лише опановує правильну вимову, а й розвиває уяву, вчиться логічно вибудовувати висловлювання, формує позитивне ставлення до мовленнєвої діяльності. Автори наголошують, що систематичне використання казкотерапії сприяє підвищенню комунікативної компетентності, розвитку творчого мислення та впевненості дитини у власних силах [2, с. 88].

Водночас автори виділяють інноваційний метод логоанімації, який поєднує мультимедійні технології, ігрові сюжети та логопедичні вправи [2, с. 88]. Використання логоанімації дозволяє дітям виконувати артикуляційні, дихальні й просодичні вправи разом з улюбленими героями, що активізує увагу, пам'ять та підвищує мотивацію. Такий підхід є надзвичайно результативним у роботі з дітьми, які швидко втомлюються або мають низький рівень зацікавленості до традиційних занять.

Значний внесок у розвиток сучасних методів зробила Л. Стахова, яка обґрунтовала ефективність музикотерапевтичного

підходу у корекції фонетико-фонематичних порушень мовлення [3, с. 83-86]. На думку авторки, музика й мовлення мають спільну акустичну природу – обидва ґрунтуються на звуці, ритмі, темпі, інтонації. Використання музичних вправ, співу, гри на дитячих інструментах сприяє розвитку фонематичного слуху, нормалізації темпу мовлення, дихання, дикції та артикуляції. Вона зазначає, що завдяки музиці діти легше запам'ятовують звуки, активно беруть участь у колективних завданнях і долають мовленнєві бар'єри [3].

Сучасна логопедія також активно впроваджує інтерактивні комп'ютерні технології. Використання спеціальних логопедичних програм та мобільних застосунків із мультимедійними ефектами дозволяє перетворити навчання на гру. Такі технології допомагають дитині розрізняти звуки, тренувати артикуляційні рухи, розвивати фонематичне сприймання у привабливому, ігровому форматі. Важливо, що комп'ютерні ігри дають змогу здійснювати індивідуалізацію навчання, підкаштовуючи завдання під рівень мовленнєвого розвитку кожної дитини [1].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження дозволило визначити сутність і характер впливу фонетико-фонематичних порушень мовлення на загальний розвиток дітей дошкільного віку. З'ясовано, що такі порушення мають комплексний характер і впливають не лише на якість звуковимови, а й на формування мовленнєвого слуху, мислення, уваги та комунікативних навичок. Результати аналізу показали, що сучасні підходи до логопедичної корекції забезпечують вищу ефективність, коли поєднують традиційні методи з інноваційними засобами – музичними, ігровими, мультимедійними. Таке поєднання сприяє активній участі дитини в процесі навчання, підвищує її мотивацію та створює позитивний емоційний фон для розвитку мовлення. Отже, системна, цілеспрямована й творчо організована робота з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дошкільників є необхідною умовою подолання фонетико-фонематичних порушень і формування повноцінної мовленнєвої компетентності, що забезпечує успішну адаптацію дитини до подальшого навчання у школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ласточкіна О., Курач Т. Корекція фонетико-фонематичних процесів у дітей із порушеннями мовлення. *Інноваційна педагогіка*. 2025. Т. 2, № 83. С. 54-58.
2. Нетьосов С., Курницька Г. Технології корекції фонетико-фонематичного порушення мовлення у дошкільників. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія. Педагогічні науки»*. 2018. № 1 (15). С. 87-90.

3. Стахова Л. Розвиток фонетико-фонематичних процесів у дітей із порушеннями мовлення засобами музики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2020. Т. 2, № 73. С. 82-88.
4. Шеремет М. Логопедія : підручник. 3-тє вид. Київ : Вид. дім «Слово». 2014. 672 с.

Еліна Петрова

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

ВПЛИВ СФОРМОВАНОСТІ ОПТИКО-ПРОСТОРОВИХ ФУНКЦІЙ НА ГРАФОМОТОРНУ НАВИЧКУ У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

Анотація: В тезах розглянуто теоретичні аспекти впливу сформованості оптико-просторових функцій на графомоторну навичку у дітей з порушеннями зору. Зокрема: stwierdzono, że u dzieci z zaburzeniami wzroku istnieje skłonność do występowania optycznych funkcji; rozglęto рівні сформованості оптико-просторових функцій, їх вплив на формування графомоторних функцій та рекомендації щодо їх корекції; заявлено, що молодші школярі з порушеннями зору у початкових класах, мають вторинні порушення, які впливають на оволодіння письмом.

Ключові слова: оптико-просторові функції, діти з порушеннями зору, графомоторні навички, письмо, корекція письма.

Annotation: The theses consider theoretical aspects of the influence of the formation of optical-spatial functions on graphomotor skills in children with visual impairments. In particular: it is determined that children with visual impairments are prone to the occurrence of an optical functions; the levels of formation of optical-spatial functions, their influence on the formation of graphomotor functions and recommendations for their correction are considered; it is stated that younger schoolchildren with visual impairments in primary grades, have secondary deviations that affect the mastery of writing.

Keywords: optical-spatial functions, children with visual impairments, graphomotor skills, writing, correction of writing.

Актуальність теми. Графомоторна навичка у дітей є складовою процесу письма та розвитку дрібної моторики, яка безпосередньо впливає на інтелектуальний розвиток, навчальні досягнення та адаптацію до навчального середовища. У дітей з порушеннями зору формування графомоторних умінь ускладнене через дефіцит сенсорної інформації, яка надходить від зорового аналізатора. Одним із аспектів успішного розвитку письмових навичок є рівень сформованості оптико-просторових функцій, які відповідають за орієнтацію в просторі, сприйняття відстаней та пропорцій. Тому вивчення зв'язку між оптико-просторовими функціями та графомоторною діяльністю у дітей із порушеннями зору є актуальним для педагогіки, дефектології та

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>